LEVÉL EGY – TÖBB – SOK APÁNAK.

Írta: HERMANNÉ-LUDVIG BLANCA, Medgyes.

(Befejezés.)

Mert nem mondom, hogy ne adja fel hivatását* a nő, ha házasélete- úgy kívánja, ha férje gond nélkül eltarthatja, ha gyermekeinek élhet; de viszont legyen hivatása, amelyben bízhat, ha férjét segíteni kell, ha vele kell állnia a sorban. „ ... sie sollen nebeneinander stehen, wie ein paar gute Bäume. Nur dass der Mann an der Windseite stehen soll, das ist alles!" S ahogy a férfiember nem tanulhat ugyan mindent alaposan, de szaktudásában alapos lévén van biztos támasza legalább egy irányban tudásának s ez által komoly, következetes és megbízható lesz, éppen úgy a nő könnyelműségét – ami nagyon gyakran léhaságig megy – is elveszi az igazán komoly életpálya. S mondhatom Önnek uram, hogy amíg meg akarja kímélni leányát attól, hogy egy komoly hivatás előkészítő munkái, mint a középiskola vagy egyetem, tanítónőképző elvégzése, lefoglalják s erejét kipróbálják, gyakorolják és megedzzék, addig meg fogja őt fosztani attól a nagy és komoly életörömtől, amely a céltudatos munka becsületes és komoly végzésével jár. Amíg meg akarja menteni attól, hogy bízzon saját tudásában és erejében, szembe merjen állani a megélhetés gondjaival, addig visszatartja attól az önbecsüléstől, melyet az adna; s amíg félti attól, hogy közéje jutva az emberárnak, bántódásoknak, sértéseknek lehet kitéve, addig nincs módja arra, hogy a hántásokat szeretettel tűrni, ellenségeit szívével lefegyverezni s lelke nemességével magának megszerezni tudja.

Látom, hogy Ön mosolyog, mintha új igazság jutott volna eszébe, mellyel mindezeket, amiket mondtam, megsemmisítheti s azt mondja: „Tegyük fel, hogy megengedjük a leányoknak ezt, amit ön kíván – mit gondol, micsoda szomorú sors vár arra a férfira, aki ilyen asszonyt kap feleségül?" Én nem hiszem, hogy bármily férfira nézve is szomorú sors volna elvenni egy tanítónőt, vagy orvosnőt, vagy mérnököt, aki – legyen az a férj földbirtokos vagy művész, orvos vagy hivatalnok, tanár vagy mérnök – meg tudja érteni munkáját, fel tudja fogni terveit, vele olvashatja olvasmányait s nem fog jajgatva unalomról panaszkodni, ha férje hivatása szerint dolgozik s nem jár vele jourokra, estélyekre, színházba stb. –; aki – –

* Szívesen közöltük a cikket, bár a házasság és hivatás szétválasztására vonatkozó nézete és végső következtetése ellenkezik; felfogásunkkal és a feminista elvekkel Az ellenvéleménynek lapunk legközelebbi számainak egyikében adunk teret. Szerk.

„Nem, nem, ez mind szép … de a háztartás, asszonyom! a háztartás!”

No, csakhogy ide jutottunk, mert erről tényleg lehet még pár szót szólni. A fiúkat nevelik testileg, szellemileg, hogy azonban egy reáliskolába, vagy gimnáziumba járó fiúnak gyakorlatilag is kellene valamit tanulnia – asztalos-, kovácsmesterséget, egy kis cipőtalpalást, meg esztergályozást –, arra még keveset gondolnak. Ellenben a leányoknak mai felfogás szerint szükségük van a háztartás minden csínját-bínját, minden unalmas és időt lopó munkáját, a kézimunka minden szemetrontó faját ismernie és tudnia.

Pedig ha komolyan vesszük a dolgot, a háztartási munkákra az asszonynak van szüksége s nem a leánynak. S az asszonynak szüksége van nemcsak a háztartási munkák ismeretére és gyakorlati tudására, hanem az egészségtan és neveléstan ismeretére, a nemi élet egészségtanára s a gyermekápolás és csecsemőgondozás tudására is.

Mindezekre azonban nincs szüksége a leánynak. Ha a leány hivatásos pályára készül, úgy ez első iskolás korától kezdve diplomájáig – bárminő legyen az – úgy lefoglalja, hogy jó, ha pár szabad órája marad a természet élvezésére s teste gondos ápolására. Ez idő alatt családja gondozza s akár otthon nevelődik, akár intézetben, megmossák és rendbe szedik fehérneműit, elébe tálalják az ebédet stb. Ha aztán megkezdi működését pályáján, akkor éppen olyan „garszonéletet” él, mint a fiatal, vagy agglegény férfiemberek, mert nem teheti másképp. Hiába tud mosni pl. egy tanítónő, aki heti 20-30 órára van kötelezve; hiába tud főzni a orvosnő, kit mikor forr a fánknak a zsír, haldoklóhoz hívhatnak, hiába kezd vasalni a fogtechnikus-leány, akinek minden percben jöhet megrendelője s hiába kezd hozzá egy ruha varrásához a lapszerkesztőnő, mert ugyan várhatná, mikor kerül rá az a ruha. Bármely pályán működjön a leány felvesz lakást, vesz ellátást – ki így, ki úgy, saját családjától, másoktól vagy vendéglőből hozatva; mosatja és takaríttatja ruháját; s üzletben veszi, nem pedig köti a harisnyáit. S ha nem megy férjhez, akkor így éldegél, amíg meg nem öregszik s ha nincs is az a meleg otthona, ami az asszonynak, azért legfeljebb sajnálni lehet, nem pedig kárhoztatni érte, mint ahogy nem kárhoztatja senki sem az ugyanilyen okokból ugyanígy élő férfiakat. A leánynak tehát nincs szüksége a háztartási munkákra s így az Ön aggodalmai teljesen elesnének, ha nem várhatna minden leányra az a jobb sors, hogy férjhez megy. Ha azonban a leány nem tanult semmit, ami a háztartást illeti, mi lesz akkor mint asszony a konyhájával, a kamrával, pincével, a foltozandó s beszövendő ruhaneművel s hogy fog az az asszony bánni a gyermekével?

Azt hiszem, erre is lehet megoldást találni. Minél intelligensebb valaki s minél többféle ügyessége és képzettsége van, annál könnyebben tanul meg még valamit s annál ügyesebben fog hozzálátni gyakorlati dolgokhoz is.

Egy év teljes leforgása alatt a háztartás minden ága előfordul. Egy év alatt tehát minden művelt és tanult leány megtanulhatja azokat a dolgokat, melyekre az asszonynak szüksége van. Ha egy leány egy évig nem is mindennap, de legalább minden másnap főz, minden héten mos vagy vasal; tavasztól kezdve őszig befőtteket készít, akkor elsajátíthat ezen a téren mindent, amit tudnia szükséges s ugyanez idő alatt megtanulhatja a varrás egyszerű módjait, a ruhafoltozást s szövet- és harisnyabeszövést; a kis- és nagytakarításokat s elméletileg azt, amire ritkábban előforduló esetekben szüksége lehet. S mindezek mellett észszerű előadásokból megismerkedhet a nő és a csecsemő egészségtanával s a gyermek fizikai nevelését megkönnyítő tanácsokkal. Természetes, hogy annak a háztartásnak, melyben erre mód és alkalom volna nem esélyektől vezetett és korlátolt magánháztartásnak, hanem a tanulás céljaira berendezett s ennek megfelelően vezetett háztartási iskolának kellene lennie. Nem olyan gazdasági háztartási iskolának, melyben nagyszabású konyha- és virágkertészetet, vagy baromfitenyésztést tanulnak a leányok; sem nem pusztán főzőiskolának, vagy varrodának, hanem teljesen a középosztály háztartásának megfelelően berendezett mintaháztartásnak, melyben mindent maguk végezve tanulnának a leányok – nem sokan. legfeljebb 10-12-en együtt mindent, amire az asszonynak szüksége van; elvégezve minden munkát a súrolástól és porolástól a kilincsfényesítésig; mosogatástól a lámpatakarításig; beszappanozástól a fényesre keményített fehérneművasaiásig, cseresznyebefőzéstől a birssajtkészítésig s a gombfelvarrástól a fehérneműszabásig. Nem volna elméleti tananyaguk egyéb semmi, mint az orvos előadása, aki éppen úgy, mint az anyák iskolájában, megmagyarázná nekik az asszonyélet legszebb munkáját, a gyermekápolást. Nem mondom, hogy ezután az egy év után épen olyan ügyesen forgatnák a kést és kanalat, mintha gyermekkoruk óta mindig a konyhában lettek volna; azonban mindenesetre meg tudnák főzni azt, amit akár maguk keresnek, akár férjük keres. S hogy mikor végezzék el ezt az iskolát, azt is nagyon könnyű megállapítani. Amíg középiskolai tanulmányokat végeznek, addig úgyis fiatalok a férjhezmenésre. Ellenben felsőbb tanulmányok utánra sem jó hagyni, mert előbb közbe jöhetne a férjhezmenés, mint ezeknek vége. Szakítsuk ki ezt az egy évet a leányoknak a középiskolák után. Ha a leány leérettségizett, vagy letette a képesítőt, vagy ha kimaradt a 6. osztályból (ha gyógyszerész lesz), végezzen el egy ilyen egy éves „asszonyképző” tanfolyamot s ez után menjen vagy állásra, vagy további tanulmányaira β akkor bármikor jöhet a párja, készen fogja találni szellemét és szívét s a konyhaképességeit is.

Hiszen talán igaza van, de hát hol az az „asszonyképző” iskola?

Csinálja meg édes Barátom! Álljon össze X-szel és Y-nal és még sok-sok más barátjával, akik mind be fogják látni, hogy igazam van s csináljanak a leányaik számára csak egy ilyen iskolát, tudom, hogy csakhamar minden városban akadnak követőkre s nem kell félniök aztán, hogy szegény fiúk, ha véletlenül olyan leányt vesznek el, aki megérti gondolatait s munkáit, örökké lyukas harisnyában fog járni s gyomorbajban szevedni. Ha pedig Ön erre azt mondja: „No nekem beszélhet, én azért megmaradok amellett, amit mondtam s többet vagy egyebet a leányomnak nem engedek, akkor nem fordulok többet Magához, hanem egyenesen leányától kérdem meg, hogy mit szól ahhoz, hogy lehet-e az apáknak valamit nem megengedniök. Én tudom. mit fog rá felelni, de arról majd máskor. Addig is üdvözlet.